

ДОСЛІДНИК МИНУЛОГО СВОГО СЕЛА

Звертаючись до теми подій Другої світової війни – теми, яка ось уже протягом 70-ти років залишається болючою для нашого народу, можна, на перший погляд, стверджувати, що вже все начебто сказано, все вивчено, все доведено. Але минуле століття до сьогодні нараховує чи не найбільше білих плям у дослідженні тих чи інших історичних подій. Не виняток й історія Другої світової війни, дослідники якої й сьогодні надають нам нові й нові факти-свідчення тих страхітливих часів. Ось і 69-річний Микола Іванович Троневиц з с.Локниця вже не одне десятиліття проводить своє дослідження про минуле свого села, починаючи ще з царських часів та Першої світової війни. Особливо велику пошукову роботу Микола Іванович провів, збираючи по крупицях достовірні відомості про людей свого села, які пов'язані з подіями Другої світової війни, хто загинув на ній, пропав безвісти, пережив післявоєнні репресії тощо. І на основі конкретних фактів з життя його земляків, він прагне відтворити реальну картину тих часів, згадавши багатьох їх учасників, та хоче, щоб нащадки знали про минулі події правду, якою вона була.

За фахом Микола Іванович – вчитель, 40 років пропрацював у рідній Локницькій школі, викладаючи там точні науки: математику, інформатику, астрономію. Разом з тим, скільки себе пам'ятає, завжди цікавився історією та минувиною. Проте, своєю нинішньою пошуково-дослідницькою роботою він, як сам зазначає, займався зовсім випадково.

У 1970-ті роки у нас в селі партійні активісти руйнували церкву,

згадає Микола Іванович. – Я тоді на другий день саме повертався зі школи додому. Бачу, на руїнах сидять біля вогнища люди і якісь папери палять. Візьмуть папірець – глянуть на мить і у вогонь. Я підійшов ближче, а це вони людські метрики (свідоцтва про народження) та інші церковні документи палили. То я цих архівних документів назбирав там і забрав додому цілу купу. Згодом, з окремих їх фрагментів, я знайшов відомості про одну локницьку людину, яка, як з'ясувалось, загинула на фронтах Першої світової війни. Мене дуже зацікавила ця робота – так з того часу й зайнявся нею всерйоз...

Перші практичні результати дослідницької праці Миколи Троневица надихнули його на подальший невтомний пошук – в пригоді цьому ставали різноманітні першоджерела та форми і методи роботи: старі церковні архіви, спогади старожилів, а згодом і всевітня мережа Інтернет. Таким чином, ним було знайдено і встановлено імена багатьох його односельців, які пов'язані з подіями Другої світової війни, які загинули, потрапили в полон чи пропали безвісти. Зокрема, йому вдалося розшукати та ідентифікувати локничанина – Віднічука Акакія Хомича, який пропав безвісти на фронті. Зробити це було доволі складно, бо, за словами М.Троневица, в різних джерелах його ім'я згадувалось по-різному. Так, батюшка охрестив його Акакій, люди в селі звали по-своєму – Капіян, у архівах військкомату він значився як Катян. А в Книзі пам'яті України його перейменували на Касян. Крім цього, по-батькові він в реальності Хомич, але польська влада

у свій час “ополячила” його і записала на свій лад – Томашевич. Отож, відшукати відомості про цю людину було нелегко. І все ж, Микола Іванович, зацікавившись долею свого земляка, провів значну пошукову роботу і знайшов дані про нього в Інтернеті.

Є в дослідженні локницького пошуковця і особлива сторінка – це відомості про учасників формувань ОУН-УПА з числа уродженців с.Локниця. Зокрема, досліджуючи цю тему, йому вдалося встановити та ідентифікувати дані про понад 20 вояків УПА з його села, а також виявити багато нових і невідомих фактів з обставин їх загибелі тощо.

Проводячи дослідження про своїх земляків, які загинули чи пропали безвісти у роки війни та в післявоєнний період, я виявив деякі неточності і неправильні дані, які про них містяться у Книзі пам'яті України, – розповідає мій співрозмовник. – Але найбільше таких неточностей, перекручень та недостовірних фактів, що стосуються моїх односельчан, у Книзі скорботи України (Рівненська область, том 3. Видавництво “Волинські обереги”, 2005 рік випуску). В ній дуже перекручена дійсність відносно локничан-учасників ОУН-УПА: неправильно вказані прізвища, імена та по батькові, роки та місце народження, місця загибелі, від кого загинули і як. Дехто взагалі двічі згадується, тоді, як це одна і та ж особа. І подібних неточностей багато. Тож, з метою встановлення історичної правди, із знайдених та опрацьованих матеріалів, списків хочу зробити найближчим часом невеличку книжку, віддрукувати її хоч на комп'ютері та передати в бібліотеку чи районний

музей. Так само хочу передати назад, у церкву, й всі церковні архіви, які зберіг донині. Це, хоч і невеличка, але частинка нашої історії і про неї повинні знати люди.

На думку Миколи Івановича, у нашому суспільстві до цього часу існує неоднозначне ставлення до воюючих сторін Другої світової війни, на яке впливають як політизація, іноді дуже перебільшена, так і різниця в сприйнятті та переживанні подій безпосередніми учасниками війни, що з тієї чи іншої сторони брали у ній участь. Власне, долі людські тоді не залежали від самих людей, а від ситуації та обставин. Тому свідчення очевидців, архівні документи є одним із потужних джерел у формуванні історичної реальності про минулу війну. Адже до сьогодні існують полярні позиції щодо подій Другої світової, позиції тих, хто брав участь у бойових діях, але воював з боку тієї чи іншої сторони (насамперед, з числа бандерівців та партизанів), тих, хто пережив німецьку окупацію. Кожна позиція, як і свідомість кожної людини, унікальні. Отож, формування національної пам'яті потребує комплексного вивчення та врахування кожної точки зору.

Записав Сергій ТИШКОВЕЦЬ